

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ **Ā Ē** **ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ** κατά **ΕΛΛΑΔΑΣ**

(Προσφυγή αριθ. 38302/02)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

10 Φεβρουαρίου 2005

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

-Ακριβές αντίγραφο.

Στρασβούργο, 10.2.2005

(υπογραφή) S. NIELSEN – Γραμματέας Τμήματος

Στην υπόθεση ΕΛΛΕ και λοιπών κατά Ελλάδα,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε δικαστικό συμβούλιο αποτελούμενο από τους:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *πρόεδρο,*

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κυρία F. TULKENS,

Κύριο P. LORENZEN,

Κυρία N. VAJIC,

Κύριο D. SPIELMANN,

Κύριο S.E. JEBENS, *δικαστές,*

και τον κύριο S. NIELSEN, *γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 20 Ιανουαρίου 2005,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 38302/02) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από εξήντα εννέα υπηκόους του Κράτους αυτού («οι προσφεύγοντες»), των οποίων τα ονόματα αναγράφονται στον συνημμένο πίνακα και οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 16 Οκτωβρίου 2002 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από τον κύριο Ν. Αναγνωστόπουλο, δικηγόρο του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Μ. Απέσσο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κύριο Κ. Γεωργιάδη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 6 Νοεμβρίου 2003, το Δικαστήριο κήρυξε την προσφυγή εν μέρει απαράδεκτη και αποφάσισε να κοινοποιήσει την αιτίαση την ελκόμενη από την διάρκεια της διαδικασίας στην Κυβέρνηση. Στη βάση του άρθρου 29 § 3 της Σύμβασης, αποφάσισε ότι θα αποφανθεί ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

4. Η παρούσα προσφυγή αναφέρεται στις διαδικασίες που ανίχθηκαν από τους προσφεύγοντες, απόστρατους στρατιωτικούς, ενόψει της επίτευξης ενός πριμ εξομάλυνσης του ποσού των συντάξεών τους.

5. Οι αιτήσεις αυτές απορρίφθηκαν, σε ένα πρώτο στάδιο, με αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου Αλληλοβοηθείας Στρατού.

6. Στις 24 και 25 Οκτωβρίου 1989, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών μία προσφυγή κατά των πιο πάνω αναφερομένων αποφάσεων.

7. Στις 24 Δεκεμβρίου 1990, το δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή τους ως αβάσιμη (αποφάσεις αριθ. 15972/1990 και 15169/1990).

8. Στις 11 Νοεμβρίου 1991, οι προσφεύγοντες άσκησαν έφεση κατά της πιο πάνω αναφερόμενης απόφασης.

9. Στις 27 και 28 Απριλίου 1995, το Διοικητικό Εφετείο απέρριψε τις εφέσεις ως αβάσιμες (αποφάσεις αριθ. 2155/1995 και 2201/1995).

10. Στις 28 Νοεμβρίου 1995, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν αίτηση αναίρεσης.

11. Στις 22 Απριλίου 2002, ο Πρόεδρος του Πρώτου Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας κατάργησε τις διαδικασίες επί των αιτήσεων αναίρεσης που κατατέθηκαν από τους προσφεύγοντες κατά των αποφάσεων με αριθμούς 2155/1995 και 2201/1995 του Διοικητικού Εφετείου, κατ'εφαρμογήν του νόμου 2944/2001, ο οποίος απέκλεισε την

πρόσβαση στο Συμβούλιο της Επικρατείας για τις διαφορές των οποίων το οικονομικό αντικείμενο είναι κατώτερο των 2.000.000 δραχμών (αποφάσεις αριθ. 1924 και 1926).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

12. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

13. Η Κυβέρνηση αντικρούει την θέση αυτή. Ισχυρίζεται ότι η υπόθεση παρουσίαζε μία σχετική πολυπλοκότητα, συνδεδεμένη με τον αριθμό των παρομοίων προσφυγών των οποίων επιλήφθηκαν τα ελληνικά δικαστήρια. Προσθέτει ότι η διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη, διότι η υπόθεση δεν εξετάστηκε επί της ουσίας.

14. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 24 Οκτωβρίου 1989, με την κατάθεση της προσφυγής ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, και έληξε στις 22 Απριλίου 2002, με τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας με την οποία καταργήθηκε η δίκη. Διήρκεσε επομένως δώδεκα χρόνια, πέντε μήνες και είκοσι εννέα ημέρες, για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

15. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της

υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς των προσφευγόντων και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

16. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Frydlender*).

17. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του πάνω στο ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

18. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

19. Οι προσφεύγοντες αξιώνουν 2.500 ευρώ ο καθένας για την ηθική βλάβη που υποστηρίζουν ότι υπέστησαν.

20. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η διαπίστωση της παραβίασης συνιστά αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη αποζημίωση.

21. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι προσφεύγοντες υπέστησαν μία βέβαιη ηθική βλάβη. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης, τους επιδικάζει από κοινού 34.500 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

B. Εξοδα και δικαστική δαπάνη

22. Οι προσφεύγοντες ζητούν επίσης 1.800 ευρώ ο καθένας για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου. Προσκομίζουν μόνον τέσσερις αποδείξεις συνολικού ποσού 118.000 δραχμών (346 ευρώ), οι οποίες εκδόθηκαν για αμοιβές του δικηγόρου τους για την διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

23. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι δεν υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των εξόδων ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και της διάρκειας της διαδικασίας. Εκτιμά ότι το συνολικό ποσό που πρέπει να επιδικαστεί στους προσφεύγοντες για τις ανάγκες της εκπροσώπησής τους ενώπιον του Δικαστηρίου.

24. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας και της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

25. Σε ό,τι αφορά τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκαν οι προσφεύγοντες στην Ελλάδα, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι η διάρκεια μιας διαδικασίας μπορούσε να επιφέρει μία αύξηση

των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης των προσφευγόντων ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και ότι πρέπει επομένως να ληφθεί υπόψη το γεγονός αυτό (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Caruano κατά Ιταλίας*, απόφαση της 25 Ιουνίου 1987, série A no. 119-A, σελ. 15, § 37). Εν τούτοις, στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγοντες προσκομίζουν μόνον τέσσερις αποδείξεις σε ό,τι αφορά τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν ενώπιον των επιληφθέντων δικαστηρίων, συνολικού ποσού 346 ευρώ. Κάτω από τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι προσφεύγοντες δεν θεμελίωσαν επαρκώς το αίτημά τους. Πρέπει επομένως να απορριφθεί αυτό το τμήμα των αξιώσεών τους.

26. Σε ό,τι αφορά τα έξοδα για τις ανάγκες της εκπροσώπησης των προσφευγόντων ενώπιόν του, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις των τελευταίων δεν αναλύονται και δεν συνοδεύονται από τα απαραίτητα παραστατικά. Πρέπει επομένως να απορριφθεί το αίτημά τους και ως προς το σημείο αυτό.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

27. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή.
2. *Αποφαίνεται ότι* υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.
3. *Αποφαίνεται ότι*

α) το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει από κοινού στους προσφεύγοντες, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 34.500 (τριάντα τέσσερις χιλιάδες πεντακόσια) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο,

β) από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει*, ομόφωνα, το αίτημα δίκαιης αποζημίωσης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 10 Φεβρουαρίου 2005 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)
Søren NIELSEN
Γραμματέας

(υπογραφή)
Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ
Πρόεδρος

Κατάλογος των προσφευγόντων

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.
- 21.
- 22.
- 23.
- 24.
- 25.
- 26.
- 27.
- 28.
- 29.
- 30.

- 31.
- 32.
- 33.
- 34.
- 35.
- 36.
- 37.
- 38.
- 39.
- 40.
- 41.
- 42.
- 43.
- 44.
- 45.
- 46.
- 47.
- 48.
- 49.
- 50.
- 51.
- 52.
- 53.
- 54.
- 55.
- 56.
- 57.
- 58.
- 59.
- 60.
- 61.

62.

63.

64.

65.

66.

67.

68.

69.

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 10 Μαρτίου 2005

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος